

lenda Angelorum peccata, si Deus voluisse ut ad hoc etiam ordinarentur; et tamen de fide est, Christum non venisse propter Angelorum peccata, ut infra, q. 8 et 19, latius dicitur; intelligendum ergo est de operibus Christi ut ab ipso ex Dei ordinatione et beneplacito in hunc finem referebantur; venit igitur ut operaretur, et quod in se est, sufficiens pretium offerret, ut omnia hominum peccata, tam originale quam actualia, tollerentur.

4. *Fundamentum D. Thomae declaratur.* — Secundo, notandum est illud principium, quo fundatur ratio D. Thomae, scilicet, tanto principalius ad alicujus peccati deletionem Christus venit, quo illud peccatum majus est; quod D. Thomas tanquam per se notum sine probatione sumit; cum tamen de vero sensu, et ratione illius, non satis constare videatur, quia cum tam operari mysterium incarnationis, propter remedium peccati, quam efficere illud principalius propter hoc quam propter illud, totum pendeat ex divina voluntate, et ex modo quo prædestinavit hoc mysterium, non potest ex sola inæqualitate peccatorum colligi, principalius Deum intendisse per hoc mysterium unius remedium quam alterius; sed hoc sumendum esset ex Scripturis, in quibus voluntas Dei est revelata, sicut in quæstione præcedentis articuli dicebatur. Est enim in utraque similis ratio. Sed dicendum est, ut explicando sensum tituli articuli dixi, D. Thomam solum comparare hæc peccata ex parte humanæ naturæ, quodnam, scilicet, illorum induxit majorem miseriam, majorumque redempcionis necessitatem, ut ex hac parte dicatur Deus principalius venisse propter unum peccatum, quam propter aliud; et hoc sensu per se manifestum est hunc excessum debere fundari in majori peccati gravitate.

5. Tertio, cum D. Thomas comparet hæc peccata in intensione, et dicat actuale esse gravius intensive, intelligendum est ex genere suo, nam actuale peccatum sub se complectitur omnia mortalia, et quodlibet mortale gravius est quam originale; si autem comparatio fieret de veniali cum originali, simpliciter majus malum est originale quam veniale, quia, licet hoc excedat in ratione voluntarii, tamen illud inducit veram inimicitiam cum Deo, quæ sine dubio majus malum est, ut infra, q. 27, iterum dicemus, et latius in 1. 2 tractatur.

6. Quarto, circa comparisonem extensi-
vam horum peccatorum bene notat Cajetan.

debere intelligi per se, quia originale per se, et ratione sua inficit totam naturam, illamque a beatitudine deturbat; actuale vero per se tantum personam avertit, et ideo illud per se est gravius extensive, atque adeo simpliciter majus malum, quia destruit commune bonum, quod divinus est. Neque obstat quod omnia actualia peccata hominum in unum collecta videntur majorem Dei offenditionem continere, atque adeo absolute majus malum esse quam originale peccatum, etiam ut communicatum omnibus posteris Adæ, hoc enim est per accidens, nam per se solum originale ponit impedimentum toti naturæ, et ideo in ordine ad redempcionem dicitur majore*necessitatem* inducere.

7. Ultimo observandum est, cum dicitur Christus principalius venisse propter originale, sub illo debere comprehendendi peccatum Adæ et Evæ, licet actuale fuerit, ut inter expoundendum titulum indicavi. Neque enim existimandum est minus principaliter venisse Christum propter Adam et Eam, quam propter alios homines. Per originale ergo peccatum infectio totius naturæ significata est, quæ ad suam radicem est revocanda, et in illa, et cum illa tanquam quid unum consideranda: et quamvis hæc radix proprie fuerit peccatum Adæ, et non Evæ, non tamen propterea Eva excludenda est, quæ pars fuit humanæ naturæ corruptæ, propter quam totam redempcionem Christus per se primo ac principaliter venit.

8. *Christum potius pro poena damni quam sensus satisfecisse.* — Secundum argumentum (omisso primo, in quo nihil occurrit notandum) est hujusmodi: Christus magis satisfecit pro actuali peccato quam pro originali; ergo principalius venit propter illud. Antecedens patet, quia peccato actuali debetur poena sensus, originali autem non, sed tantum poena damni; sed Christus assumpsit poenam sensus, et non damni; ergo principalius satisfecit pro actuali, quam pro originali. Respondebat D. Thom. negando primum antecedens. Ad probationem vero distinguit majorem, quia peccatum originale, licet non mereatur poenam sensus in futura vita, in praesenti tamen meretur sensibilem poenam usque ad mortem, et ideo Christus, ut pro illo plene satisfaceret, usque ad mortem in hac vita passus est. Huic vero solutioni addendum est primo, Christum Dominum non minus, immagis principaliter satisfecisse pro poena damni, quam pro poena sensus; quod enim

pro utraque satisficerit, de fide certum est, ut ex art. 2 satis constat; quod vero principalius pro poena damni, constat, tum quia gravior est, et majus malum; tum etiam quia hæc quodammodo proximus et intimius conjuncta est cum culpa, pro qua Christus principalius satisfecit. Neque vero ad satisfaciendum principalius pro hac poena damni necessarium fuit, ut Christus eamdem poenam in se susciperet; sicut neque ad satisfaciendum pro æterna poena sensus ignis inferni necessarium fuit, ut illam in se sustineret, sed per aliam poenam sensibilem hujus vite, secundum se quidem, et quasi physice consideratam, inferioris ordinis, moraliter tamen infiniti valoris, pro illa perfectissime satisfecit; ita per aliam poenam proportionatam, verbi gratia, voluntarie sustinendo carentiam gloriæ sui corporis, et quasi exilium a cœlesti patria, et privationem illius claritatis, et gloriæ nominis, quæ ratione unionis et infiniti meriti sibi a principio conceptionis suæ debabantur, per hanc, inquam, vel similem poenam perfectissime et accommodatissime pro poena damni nobis debita satisfecit; nam, licet illa poena secundum se sit inferioris ordinis quam essentialis poena damni, tamen voluntarie suscepta a tali persona habet maximam proportionem, et superabundantem valorem ad illam satisfactionem. Secundo addi potest illi solutioni, licet peccatum originale in individuo, et prout contractum, non mereatur poenam sensus, tamen, ut peccatum originale dicit lapsum totius naturæ, etiam posse dici mereri aliquam poenam sensus, quia, ut sic, includit actuale peccatum primi parentis. Neque improbable est, si Deus toto rigore suæ justitiae uti voluisse, potuisse punire peccatum originale poenam sensus, etiam in futura vita; quod autem de facto id non faciat, fortasse merito et satisfactioni Christi tribuendum est.

9. Argumentum tertium cum solutione facilem et optimam doctrinam continet, quæ in sequenti disputatione fusius explicabitur.

DISPUTATIO V

In sex sectiones divisa.

DE PRIMARIA CAUSA ET RATIONE PROPTER QUAM INCARNATIO PRÆDESTINATA ET FACTA EST, ET SINE QUA NON FIERET.

Quamvis, circa hanc quæst. 4 D. Thomæ, solum quæstionem, an est, seu de existentia in-

carnationis, disputemus, quia vero mysterium hoc non est per se necessarium, sed ex divina voluntate pendet, quæ non sine ratione aliqua et sufficienti causa omnia operatur, ideo simul de causa, seu fine præcipuo propter quem hoc mysterium factum est, necessario disserimus; et quia propter eamdem rationem et causam incarnationis facta est, propter quam est prædestinata, ideo, ut primam originem et causam hujus mysterii investigemus, ordo etiam et modus æterni consilii, et prædestinationis divine circa hoc præsertim mysterium inquirendus nobis est; quo invento et cognito, quæstiones a D. Thom. his articulis propositas facile expediemus. Nec vero tractanda sunt hoc loco omnia quæ de Christi prædestinatione dici possunt, cum de hac re proprium tractatum habeat D. Thom. infra, q. 24. Sed ea solum attingemus, quæ ad explicandam rationem divini consilii, vel necessaria, vel opportuna videntur.

SECTIO I.

Quomodo inter actus divinæ scientiæ et voluntatis ordo prioris et posterioris secundum rationem intelligendus sit.

1. *Ordo prioris et posterioris in actibus intellectus et voluntatis divinæ.* — Priusquam de modo divini consilii in prædestinanda incarnatione dicamus, præsentem dubitationem præmittere oportet, in qua nonnulla tractanda sunt, quæ ad præsentem materiam necessaria, ad plures vero alias utilia fore existimo. Primum est, quomodo in actibus divinæ voluntatis vel intellectus ordo quidam secundum prius et posterius, seu signa quædam priora et posteriora, a Theologis distinguuntur, cum illi actus æterni sint, et omnino simul, imo in re ipsa prorsus idem. Propterea enim Gabriel, in 3, d. 2, dub. 3, secutus Ocham, in 4, d. 9, q. 3, omnino negat hæc signa, vel hunc ordinem in mente et voluntate divina. Scotus vero, in 3, d. 7, q. 3, et d. 19, q. 1, non solum hæc admittit, verum etiam dicit unum esse prius natura alio, ut illi tribuit Capreol., in 3, d. 4, q. 1, art. 3, in principio, eumque impugnat. Cum enim Scotus distinctionem quamdam formalem admittat in Deo, fortasse etiam intellexit in re ipsa, et quasi ex natura rei inveniri etiam posse in divinis actibus hunc ordinem prioris et posterioris, vel forte (quod magis credendum est) ordinem rationis fundatum aliquo modo in ipsa re, vocavit ordinem naturæ.

Veritas ergo est, quamquam in actibus divini intellectus et voluntatis secundum se, et in re ipsa vere ac formaliter nullus sit ordo prioris et posterioris, esse tamen (ut ita dicam) virtute, quatenus ibi est fundamentum, ut nos unum esse priorem alio secundum rationem concipiamus; quia, licet Deus unico et simplicissimo actu omnia intelligat et velet, tamen, quia inter scientiam et voluntatem, et inter res ipsas cognitas vel amatas, est quedam connexio et dependentia, ad hanc explicandam concipimus nos unum in divina mente vel voluntate, ut prius vel posterius alio, et hoc modo distinguuntur in his actibus signa priora et posteriora, non secundum rem, sed secundum rationem. Et hoc sensu explicatus ordo hic a nullo Theologorum negatur, et illo saepe utitur D. Thom., 1 p., q. 44, 49, et hoc art. 3, ad 4; et alii Theologi, in 2, d. 45 et 42; et Cajetan, late, hic; et Ferrar., 4 contra Gentil., 55, ad finem; ubi, licet haec signa impugnare videatur, tamen intelligit, si ex natura rei distinguuntur, non vero secundum rationem; et eodem modo loquitur Capreolus supra; D. Augustinus, libris de Prædest. et gratia, saepe hanc doctrinam supponere et illa uti videtur, et lib. 5 Confess., cap. 9.

2. *Dubium.* — *Cajetani opinio.* — Sed tunc occurrit secundo loco explicandum, unde aut quo modo hic ordo vel signa rationis sumenda nobis sint in scientia, vel voluntate divina, et in rebus, prout sub talem scientiam et voluntatem cadunt. Cajetanus enim hoc loco ex natura et ordine ipsarum rerum, quae scientiae aut voluntati divinae objiciuntur, hoc generaliter elicere conatus est. Distinguit enim tres ordines rerum, naturae, gratiae, et unionis hypostaticae. Et primum ordinem dicit supponi secundo ut fundamentum ejus, et similiter secundum tertio. Unde concludit, omnia, quae pertinent ad ordinem naturae, in quo dicit contineri omnia peccata (etiam peccatum Adæ), omnia, inquam, illa prius praevideri a Deo quam videantur vel prædestinentur ea quae pertinent ad ordinem gratiae, et loquitur Cajetanus aperi de scientia visionis, et non tantum de scientia simplicis intelligentiae.

3. *Impugnatur.* — Sed haec sententia etiam discipulis D. Thom. non placet, et merito; multa enim involvit, quae stare non possunt. Quod primo patet exemplis; mors enim prædestinati ad ordinem naturae spectat, et tamen præscientia illius mortis non antece-

dit in Deo electionem talis hominis ad gratiam et gloriam, cum potius talis mors cum talibus circumstantiis sit effectus talis prædestinationis et electionis. Deinde peccatum crucifigentium Christum pertinet ad ordinem naturae, ut ipse dicit; quis autem intelligat antea prævidisse Deum peccatum crucifigentium Christum, quam Christum ipsum prædestinaverit? Similiter ipsum peccatum Adæ est deordinatio a fine supernaturali; ergo non potuit præscientia talis peccati præcedere voluntatem, seu præscientiam gratiae. Neque distinctio, qua Cajetanus utitur, difficultatem expedit. Dicit enim peccatum, ut est contra ordinem naturae, præcognosci in primo ordine naturae; ut vero est privatio gratiae, cognosci in secundo; haec enim distinctio intelligi plane non potest, præsertim in his peccatis quae ex primario objecto suo sunt contra supernaturalem ordinem gratiae, ut est, verbi gratia, peccatum infidelitatis, et fuit etiam peccatum Adæ, quod per se primo contrarium fuit divino præcepto positivo; et peccatum crucifigentium Christum, quod suam potissimum malitiam habuit ex dignitate divinae personæ, hypostaticè unite humanitati. Secundo principaliter hic lapsus Cajetani ortus videtur ex variis causis: primo, quia non animadvertis, quamvis ordo naturae supponatur gratiae per modum subjecti et fundamenti, non tamen quidquid pertinet ad ordinem naturae habere connexionem aliquam cum ordine gratiae; neque e contrario, quidquid est in ordine gratiae, dependere, vel necessario supponere omne id quod pertinet ad ordinem naturae; ergo nulla est ratio ob quam omnia, quae pertinent ad ordinem naturae, dicantur priora in cognitione, quam ea quae pertinent ad ordinem gratiae, quia, seclusa connexione, et dependentia ipsarum rerum inter se, nullum est fundamentum hujus ordinis, et idem est de ordine naturae et gratiae respectu unionis hypostaticae. Quod exemplis etiam facile declaratur; si enim, ut Petrus justificetur, impertinens est quod Paulus habeat naturalem pulchritudinem vel scientiam, cur dicemus hoc necessario debuisse antea præscripsi a Deo, quam illud? Et idem est de unione hypostatica, si comparetur ad res vel effectus naturales qui ad illam omnino non pertinent. Secundo, confundit Cajetanus ordinem executionis cum ordine intentionis, qui sunt valde diversi; et quod est prius in uno, potest esse posterius in alio; et ideo, licet in executione natura supponatur gratiae,

tamen in intentione non est necesse. Unde quod Cajetanus et multi alii sentiunt, ante electionem ad gloriam supponi præscientiam hominis prædestinati, ut jam producti in esse naturae, revera non est necessarium; sicut in Christi humanitate non necesse est intelligere illam fuisse antea prævisam, ut existentem in esse naturae, quam prædestinatam ad unionem hypostaticam; sed potius primo et per se ordinata est ad unionem, et ideo producta est ut uniretur. Et idem videtur est in gratia et gloria anime Christi; non enim illa anima prius visa est gloriosa quam unita, sed potius e contrario, quia, quamvis gloria pertineat ad secundum ordinem, et unio ad tertium, tamen gloria data est illi animæ propter unionem, et ut proprietas consequens illam. Et in electione ad gloriam et ad merita simile videtur licet, est enim prior electio ad gloriam per modum intentionis, quamvis merita sint in executione priora.

4. Tertio, non distinxit Cajetanus in assignando hoc ordine scientiam simplicis intelligentiae a scientia futurorum, quae supponit voluntatem liberam Dei, quod tamen facere oportebat; quia, licet respectu scientiae simplicis intelligentiae, quae omnino necessaria est, natura supponatur gratiae saltem respectu ejusdem, quia est subjectum ejus, tamen, respectu liberae voluntatis, hoc non est necessarium; potuit enim Deus, priusquam rem aliquam naturalem futuram esse prescripet, libere velle gratiam et gloriam producere, et propterea velle creare res secundum esse naturale, ut in eo possit fundari esse gratiae et gloriae, quod Deus per se primo voluit ordine intentionis; vel certe, quamvis Deus non velit gratiam et gloriam, nisi volendo simul personas gratiae et gloriae capaces, et ideo simul videatur velle ordinem naturae propter ordinem gratiae et gloriae, non est tamen necesse ut in aliquo signo intelligatur velle naturam per se et absolute, priusquam velit illam in ordine ad gratiam et gloriam obtinendam, sed simul vult illam propter hunc finem; et licet in genere causæ materialis possit dici natura prior gratia, tamen in genere causæ finalis gratia et gloria est simpliciter prior, et ideo non oportet ut ante voluntatem dandi gratiam et gloriam supponatur præscientia rei secundum esse naturae, loquendo, ut dixi, de scientia visionis, quae supponit voluntatem. Unde tandem videtur lapsus Cajetanus, volens ita condistinguere hos tres ordines, ut cadunt sub divinam vo-

luntatem et præscientiam, ac si primus, scilicet, ordo naturae quoad multis effectus non posset pendere in cognitione et præscientia a secundo, scilicet, ordine gratiae, et uterque a tertio; quod tamen falsum est, quia isti ordines sunt ita inter se connexi, ut res naturales ordinentur, prout expedit ad effectus prædestinationis gratiae et gloriae, et effectus gratiae et gloriae, ad unionem hypostaticam, et e contrario, ut ex hac illi orientur. Sic Beata Virgo prædestinata est ad tantam gloriam, quia mater Dei hominis futura erat, et ceteri omnes prædestinati sunt ad gloriam Christi, eisque gratia et gloria datur propter Christum et ejus merita; vita etiam hominis, licet in se naturalis sit, interdum fit supernaturali modo, et supponit unionem hypostaticam, ut patet in his quos Christus suscitavit, et sic de aliis.

5. Aliter Scotus locis supra citatis distinguit haec signa ex majori similitudine vel propinquitate effectuum Dei cum ipso Deo, utens illo principio: Ordinate volens prius vult id quod est propinquius fini, quam ea quae magis distant; Deus autem, et ejus bonitas, et gloria, est finis operum ejus, et ideo illud intelligitur esse prius in voluntate divina, quod est Deo ipsi propinquius, atque ad ipsius gloriam magis accommodatum. Sed haec sententia Scotti neque sufficienter rem explicat, neque omnino vere, et utrumque patebit ex dicendis.

6. *Unde sumendum sit ordo prioris et posterioris inter actus intellectus et voluntatis divinae.* — *Notitia futurorum conditionatorum pertinet ad scientiam simplicis intelligentie.* — Dicendum est ergo hunc ordinem prioris et posterioris considerari a nobis posse, vel in intellectu divino respectu voluntatis, vel in ipsam scientia Dei, seu inter res ipsas scientias; vel in voluntate, seu inter res, prout divinae voluntati objiciuntur. Primo ergo modo, ratio prioris et posterioris petenda est ex naturali connexione, quae est inter intellectum et voluntatem, et utriusque actus; intellectus enim movet voluntatem proponendo objectum; et hac ratione intelligimus aliquem actum intellectus divini præcedere actum voluntatis, quia voluntas non fertur nisi in rem cognitam; voluntas vero est a qua procedunt omnes actiones liberae, et ideo principium est omnium rerum creaturarum, et omnium operum Dei in omni ordine nature et gratiae, et unionis hypostaticæ; et propterea scientia istarum rerum, quatenus

existentium vel futurarum in aliqua differentia temporis, intelligitur esse in Deo posterior quam actus liberæ voluntatis; et hoc modo distinguitur in Deo duplex scientia, simplicis intelligentiæ et visionis, et illa antecedere dicitur voluntatem, hæc vero subsequi, quod intelligendum est respectu earumdem rerum, et objectorum, respectu quorum habent ordinem supra explicatum; nam si ad diversa objecta et disparata comparentur, nullum habent inter se ordinem, ut magis ex sequentibus constabit. Sed hic oportet advertere, scientiam illam, quæ antecedit voluntatem Dei, quamquam simpliciter tantum sit de rebus possibilibus, tamen per eam cognoscere Deum, quid unaquæque causa effectura sit, si in esse producatur, et cum his vel illis circumstantiis ad operandum applicetur; quod non solum de causis necessario ac naturaliter operantibus, sed etiam de liberis voluntatibus verissimum existimo, ut in speciali tractatu de hac scientia divina demonstratum est. Ex quo ulterius fit, prius ratione quam Deus ab æterno aliquid extra se producere voluerit, præcognovisse innumeros et plane infinitos modos quibus posset universum condere, et homines ac Angelos creare, et ad beatitudinem consequendam ordinare, cum diversissimis circumstantiis, cum his vel illis auxiliis, imponendo hæc vel illa præcepta, permittendo has vel illas tentationes, etc., et in omnibus cognovisse quid eventurum esset, si hoc vel illo modo res crearentur et disponerentur. Inter quos modos elegit hunc, quem per fidem cognoscimus executione mandasse. Ad hunc ergo modum scientia hæc non solum absoluta rerum possibilium, sed etiam quasi conditionata rerum futurorum, antecedit voluntatem Dei, qua voluntate posita, vel prædefinita, vel permittente, seu quæ est effectui accommodata, statim postea ratione intelligitur Deus scire omnia futura, seu ea videre vel ut absolute futura, vel ut sua æternitati præsenta.

7. An intentio finis in Deo scientiam mediorum supponat. — Sed occurrit hoc loco difficultas de divina voluntate et scientia, ut versantur circa finem et media, utra sit altera prior; et præsertim an intentio finis supponat scientiam mediorum. Et ratio dubitandi, quæ ex dictis oritur, est, quia scientia non supponitur voluntati, nisi quatenus illi proponit objectum; sed per scientiam mediorum ut sic non proponitur objectum intentioni finis; ergo non est cur ad illam secundum ra-

tionem supponatur. In contrarium autem est, nam si quis velit finem, non præscius medium quibus illum consecuturus est, necesse est ut vel inefficaciter illum intendat, vel certe ut sese exponat periculo non assequendi finem intentum, et consequenter ut talis intentio finis non sit ex se certa et infallibilis, sed potius temere seu imprudenter habita, aut saltem non ex perfecta et exacta prudentia. Propter has dubitandi rationes diversimode loquuntur nonnulli Theologi in hac re. Quidam enim simpliciter negant, scientiam mediorum supponi in Deo ante intentionem finis, propter rationem priorem. Alii vero id simpliciter affirmanter propter posteriorem rationem. Utrique tamen minus distincte lequuntur, non satis distinguentes divinam scientiam et voluntatem. Supponimus ergo imprimis, hanc difficultatem præcipue versari de fine, qui per media libera comparandus est, id est, per media, quæ sint actus liberi alicujus voluntatis creatæ, vel ab illis pendeant; nam de cæteris, quæ vel a solo Deo immediate, vel per solas naturales causas efficienda sunt, nulla est difficultas, ut ex discordis clare constabit. Deinde oportet supponere ex dictis hic, et latius 1 p., quæst. 14, quamdam esse scientiam qua cognoscuntur media ad aliquem finem, solum ut possibilia et de se sufficientia, quæ ad scientiam simplicis intelligentiæ spectant; aliam vero esse scientiam qua cognoscuntur media ut futura, et non solum ut sufficientia, sed etiam ut efficacia: hoc autem contingit dupliciter. Uno modo, ut illa futura tantum sub conditione cognoscantur, id est, quod, si hoc fiat, illud sequetur, quæ ad scientiam simplicis intelligentiæ revocatur, et ab aliis media, seu conditionata appellatur; et in hac materia adeo est necessaria, ut nonnulli ob illius ignorantem, aut quia illam vel admittere, vel aperte confiteri verentur, confuse valde rem hanc pertractent. Alia est scientia mediorum absolute futurorum, sive ea sit in prædefinitione divinæ voluntatis, sive per modum intuitionis in præsentia æternitatis. Denique in voluntate distinguenda est duplex intentio finis: alia est omni ex parte absoluta et efficax, qua Deus omnino vult tam finem re ipsa fieri seu obtineri, quo modo vult gloriam prædestinatis. Alia est intentio inefficax respectu finis ut in re ipsa obtinendi, quæ a Theologis vocatur voluntas antecedens, quomodo Deus vult et intendit gloriam omnium hominum, etiam reproborum.

8. Intentio finis supponit scientiam proportionatam mediorum. — His ergo positis, dicendum in genere est, omnem intentionem finis supponere aliquam scientiam mediorum, non tamen quamcumque, sed sibi proportionatam. Priorem generalem partem probat ratio dubitandi posteriori loco facta. Posteriorum vero partem seu exceptionem probat altera ratio priori loco posita; et utraque sigillatim declaratur. Nam imprimis intentio inefficax seu voluntas antecedens finis supponit scientiam mediorum, saltem ut possibilium, seu sufficientium; quia Deum hoc modo velle aliquem finem, nihil aliud est quam velle ut, quantum est ex parte sua, talis finis obtineatur seu executioni mandatur; ergo non potest Deus habere hujusmodi intentionem, nisi præsciat posse se adhibere sufficientia media, per quæ possit talis finis obtineri, et ex parte sua paratus sit ad talia media adhibenda ex vi illius intentionis; supponit ergo sine dubio hæc voluntas hujusmodi scientiam; non supponit autem scientiam alicujus medii ut futuri, quia cum ille finis non intendatur ut efficaciter in re ipsa ponendus, necesse non est ut præcognoscatur media efficacia, seu futura, quia hæc non sunt necessario adhibenda ex vi talis intentionis; ergo non est, cur ante illam talis scientia mediorum prærequiratur. At vero intentio efficax finis supponit necessario in Deo scientiam mediorum efficacium et futurorum, saltem conditionatam, quia ex vi talis intentionis infallibiliter applicanda sunt talia media; hoc autem fieri non posset, nisi eorum scientia præsupponeretur; ergo, etc. Probat minor, quia Deus non potest applicare talia media, nisi ex præscientia eorum; operatur enim per intellectum et voluntatem, et cum certitudine providentia; hæc autem præscientia non sequitur ex voluntate finis, quia ab illa nullo modo pendet. Imo talis intentio finis libera omnino est; hæc autem scientia est naturalis, supposita veritate objecti; unde ex hac parte hæc est secundum rationem prior; et præterea quia, nisi hæc scientia præsupponeretur, non esset certa infallibilis efficacia talis intentionis suæ. Hoc autem in particulari melius declaratur; nam electio, verbi gratia, Petri ad gloriam, supponit Deum præcivisse media quibus ipse valet eum infallibiliter ad gloriam perducere, nimis ita voluntatem ejus movendo ac regendo, ut sine periculo finalis lapsus ad gloriam transmittatur. Unde, si media, per

quæ Petrus consecuturus est gloriam, libere ab eo sunt executioni mandanda, necessarium consequenter fuit ut Deus præsciret illa media, non tantum ut possibilia, sed etiam ut futura, seu ut infallibiliter ab ipso Petro volenda, si Deus hoc vel illud circa ipsum operetur, quia, nisi hoc modo essent præscita, non essent infallibilia, neque consentanea efficaci intentioni finis. Ex qua efficacia sumenda est tota ratio ac necessitas hujus præscientiæ. Quia absolutum Dei propositum tale est, ut, eo posito, necessarium omnino sit fieri quod vult, ita ut per nullam potentiam possit impediri vel frustrari; ergo necesse est ut Deus vel per hanc voluntatem et propositum suum immediate exequatur quod intendit, et tunc non indiget aliis mediis; vel, si per alia media eam voluntatem executurus est, necesse est ut illa habeat ita subjecta et subordinata sua potentiae ac motioni, ut infallibiliter faciant, quod ipse vult fieri; alioquin non erit effectus infallibilis ex vi prioris intentionis; talis autem subordinationis intelligi non potest sine prædicta scientia, cum Deus non operetur nisi per scientiam et voluntatem. Et confirmatur, quia nisi intelligatur Deus ita præscius mediorum ante hanc intentionem, concipiendus esset tanquam intendens prius finem, et postea cogitans de mediis et illa inquirens; hoc autem involvit imperfectionem repugnantem Deo, quia talis modus volendi et intendendi finem est valde præcepis et improvidus; unde etiam homo, qui cordatus est in volendo, priusquam definita voluntate statuat aliquem finem consequi, cogitat de mediis quibus potest talem finem comparare, juxta illud quod, Luc. 14, Christus Dominus dixit: *Quis ex vobis volens turrim ædificare, non prius sedens computat sumptus, qui necessarii sunt, etc.* Est autem differentia inter nos et Deum quod ad hoc, quia nostra voluntas, quamvis sit omnino absoluta et definita ex parte nostra, tamen in effectu præstante seu consequendo non habet infallibilem efficaciam, neque hoc est debitum perfectioni ejus; et ideo, ut intra suum ordinem prudenter intendat aliquem finem, non est necesse ut prius homo sit certus de futuro eventu mediorum; oportet tamen ut saltem habeat probabile judicium, ex quo concipiatur humanam spem consequendi finem per talia media, alioquin temere et imprudenter intenderet. Secus vero est in Deo propter infallibilem efficaciam voluntatis ejus, ad quam necessarium est ut non